

O lume întreagă din fărâme

Volumul III

IOAN TUGEARU „dansul, visul și viața mea”

Coordonator:
Liana Tugearu

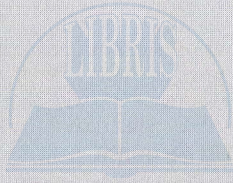
Postfața:
Monica Pillat

Centrul
Național
al Dansului

E I K O N

București, 2015

IOAN TUGEARU, INTERPRETUL

Triumf de răsunet al Baletului Operei din București Toate intervențiile au fost primite de public cu ovații călduroase

...Petre Ciorteza, în rolul lui Von Rothbart, și Ion Tugearu, în cel al „Bufonului” au primit ovații impresionante din partea publicului, primul artist pentru expresivitatea sa remarcabilă, al doilea pentru agilitatea sa cu adevărat acrobatică...

Ramon Patino (*La Boz de Galicia* – 04.08.1968)

Festivalurile Spaniei la Coruna Baletul Operei din București s-a bucurat de ovații triumfale

...Ion Tugearu și-a construit rolul bufonului pe o linie simplă și morbidă, cu mișcări perfecte și gesturi sugestive...

Alcantara (*El ideal gallego, La Coruña* – 04.08.1968)

Încep Festivalurile în Spania Prezență de răsunet a Baletului Operei Naționale din București

... Excepționalul balerin Ion Tugearu (care a oferit o excepțională combinație a personajului Bufonului cu cea a lui Von Rothbart)...

Enrique Sanchez Pedrote (*ABC nr. 20262* – 18.08.1968)

Al doilea program de „Balet” al Operei din București

... A fost o plăcere să-i văd dansând, și nu mai puțin o încântare să-l vedem pe Ion Tugearu – un balerin cu resurse admirabile –, cât și pe Adrian Gheorghiu...

Tomaz Ribas (*A Capital, Quinta - feira*, 10.04.1969)

Lacul Lebedelor interpretat de Baletul Operei din București

... Fiecare dintre personaje a avut un mare simț artistic, precum Ion Tugearu, un balerin de înaltă clasă, care nu se limitează la a dansa și la a dansa bine; având o forță singulară, el este zeflemitor, exact ca un bufon de curte. Unul dintre dansurile sale din primul act s-a caracterizat prin agilitate, echilibru și având chiar elemente atletice....

L.M. (*O Comercio do Porto* – 15.04.1969)

Le XX-ième Festival de Bordeaux
Un spectacol din toate punctele de vedere remarcabil
Baletele din București

... Nu vom spune nimic altceva, pentru moment, de Dl Ion Tugearu, care era Hilarion, și de D-ra Cristina Hamel, care era Myrtha, decât că frumoasele lor calități le vom regăsi curând în *Trandafirii din Sud*... Am regăsit apoi acest „pot-pourri” de valsuri de J. Strauss, *Trandafirii din Sud*, pentru care Dna Tilde Urseanu a scris o coregrafie foarte colorată..., ca și costumele desenate de Paula Brîncoveanu, în care Dra Cristina Hamel și Dl Ion Tugearu au adus acestui dans, mult diferit de *Giselle*, aceeași precizie și aceeași grație...

J. Forlacroix (*Sud Ouest* – 06.06.1969)

La Opera Română
Seară de balet Bartók – Stravinski

Au existat în ultimele stagii destule comentarii despre înnoirea repertoriului de operă și balet, pentru ca însăși apariția afișului purtând numele ilustre a doi creatori contemporani, Bartók și Stravinski să ne indice importanța evenimentului recente premiere bucureștene. Desigur, este vorba de lucrări ce aparțin primelor decenii ale secolului nostru, dar în drumul atât de delicat al asimilării fenomenului artistic modern, acest grupaj înseamnă foarte mult. Mai ales dacă îl privim ca o consecință a Studioului experimental și ca un prim pas spre alte producții similare.

Fascinația *Mandarinului miraculos* de Bartók datează cel puțin de pe vremea turneului Operei din Budapesta, acum zece ani. Să adăugăm audițiile de concert, pentru a explica de ce în momentul montării pe scena Operei române, baletul lui Bartók era o veche cunoștință. Scenic, muzica și libretul oferă o gamă de posibilități expresive; foarte bogată, mergând de la nuanță la simbol, de la dans la gestul dramatic. (...)

Grupul celor trei ucigași – Adrian Gheorghiu, Ion Tugearu, Ovidiu Vilcu – aparițiile episodice ale lui Bojidar Petrov și Gh. Căciuleanu, ca și rolul de compoziție just gândit și corect executat de Magdalena Popa, contribuie la acuratețea viziunii regizorului. (...)

De la bun început, trebuie să remarcăm că pentru *Sărbătoarea primăverii* de Stravinski a fost păstrată doar partitura, nu și libretul. (...)

Cei doi soliști, „El și Ea”, au scene pe care le susțin însă destul de dificil, pe o durată prea mare pentru ceea ce au de spus. Cu atât mai mult apreciem efortul Rodicăi Simion și al lui Ion Tugearu, dansatori excelenți,

sincer angrenați în contextul acestei „Sărbători a primăverii”, depășind experimentul și impunând, pe alocuri, spectatorului versiunea aleasă. (...)

Grigore Constantinescu (*Informația Bucureștilui*, 6 noiembrie 1969)

La Opera Română: Bartók – Stravinski

(...) Vedeta principală din *Sărbătoarea primăverii* (decorurile și costumele Ofelia Tutoveanu) este grupul de bărbați din baletul Operei, antrenat într-o adevărată performanță; vedeta solistică este Ion Tugearu, care simte și transmite, în dans, toată febrilitatea muzicii, când incisivă, când cu moliciuni perfide. (...)

Ada Brumaru – 1969

Gioconda inaugurează miercuri stagiunea lirică a Teatrului Petruzzeli din Bari

Șaizeci de ore de repetiții pentru 15 minute de dans

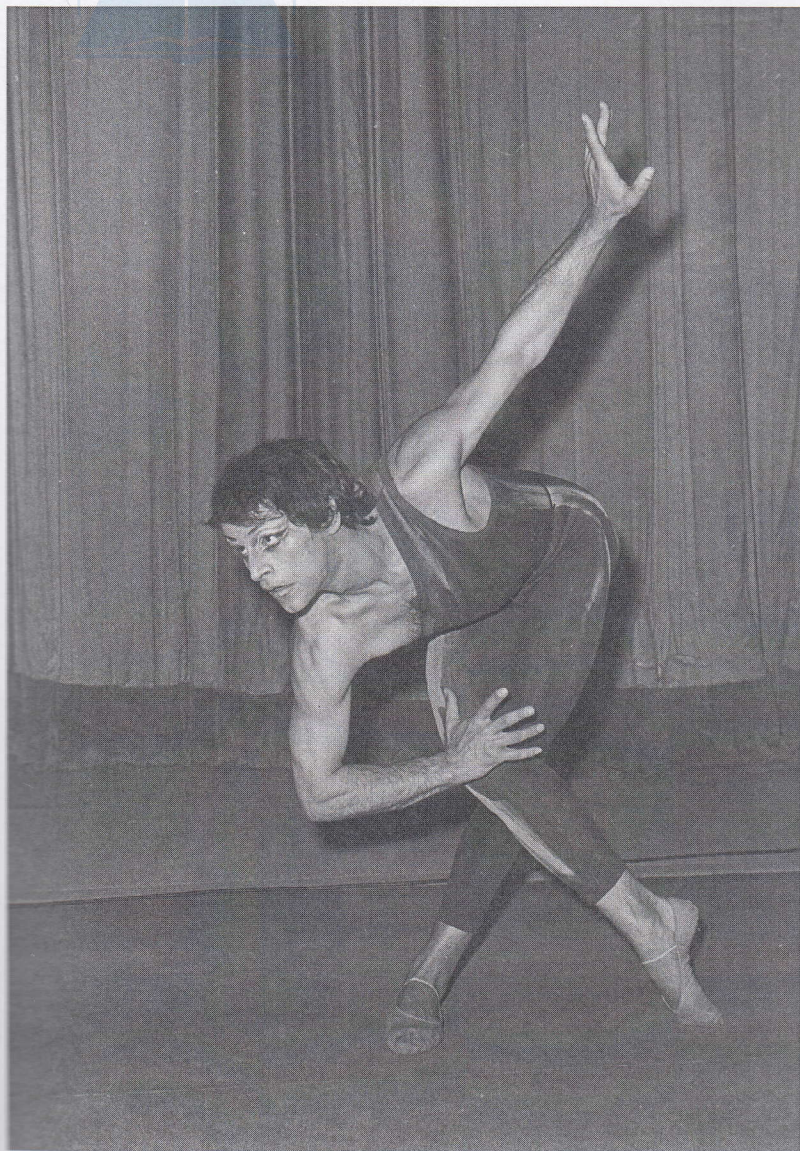
... Pentru cele cincisprezece minute ale *Dansului orelor...*, corpul de balet al doamnei [Ria Teresa] Legnani a repetat tot ce era necesar timp de șaizeci de ore. (...) Au demonstrat-o cu total angajament și rigoare cei doi soliști, prima balerină Rodica Simion și primul balerin Ion Tugearu, doi tineri români plăcuți și atât de bravi, care participă la repetiții cu modestia și seriozitatea care distinge pe adevărații profesioniști.

A. Ross (*La Gazzetta del Mezzogiorno* – 11.01.1970)

Când mari stele fac să triumfe dansul

... Aceiași admiratori ai școlii franceze vor spune că dansatorii școlii sovietice nu sunt decât excelenți tehnicieni, minunate mașini de dans. Astfel de păreri sunt cu totul nedrepte pentru dansatorii stele ai Operei din București. (...) Acești dansatori formați la școala sovietică prezintă calități particulare: dansul nu este pentru ei o simplă bucurie a corpului și a sufletului, este o aventură serioasă, profundă, gândită. Fără îndoială Ioan Tugearu este un dansator musculos, făcut pentru dansuri acrobatice (*Orfeu* de Glück, sau *Vals* de Dunaievski), dar concentrarea sa, precizia gesturilor sale, claritatea mișcărilor sale sunt expresia intensității dramatice pe care el o pune în execuția artei sale, intensitate dramatică în mod particular sensibilă în scurtul extras din *Sacre du printemps*, cu care se termină prima parte a spectacolului....

(*Sud Ouest* – 22.10.1971)

Ioan Tugearu, în *Sacre du printemps* (*Sărbătoarea primăverii*), 1971, coregrafia: Vasile Marcu, Opera Națională din București

Ioan Tugearu, în anunțul
Galei de Balet de la Teatrul
de Stat de la Klagenfurt,
în *Quartet de coarde*, de
Alban Berg, coregrafia
Oleg Danovski. Ziarul
Klagenfurt, 17 februarie
1973

17. Febr. 1973 - KLAGENFURT

Am Sonntag Ballett-Galaabend im Klagenfurter Stadttheater

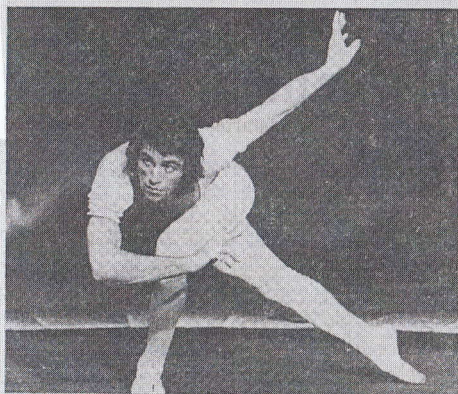
Morgen, Sonntag, den 18. Februar,
findet um 19.30 Uhr der erste Bal-
lett-Galaabend der „Rumänischen
Tage“ im Stadttheater statt. Auf
dem Programm stehen das Ballett

„Kreuzwege“ von Alban Berg
und „Der wunderbare Man-
darin“ von Bartok. Dasselbe Pro-
gramm wird am Montag, den
19. Februar wiederholt.

Ion Tugearu in „Kreuzwege“ von Alban Berg Foto: Trenkwalder

KÄRNTEN-OSTTIROL, 17 februar 1973 Kultur 7

IM BALLETT „KREUZWEGE“ von Alban Berg, das am
ersten Galaabend des rumänischen Balletts morgen, Sonntag,
im Klagenfurter Stadttheater zu sehen ist, tanzt Ion Tugearu,
der erstmals in Klagenfurt zu sehen sein wird.

Photo: VZ/Trenkwalder

Ioan Tugearu, în anunțul Galei de
Balet de la Teatrul de Stat de la
Klagenfurt, în *Quartet de coarde*, de
Alban Berg. Ziarul VZ – Volkszeitung
KÄRNTEN-OSTTIROL, 17 februarie
1973

pagina alăturată:
Ioan Tugearu, în *După amiaza unui
faun*, Debussy, 1974, coregrafia Imre
Kereş, Teatrul din Rouen, Franța

IOAN TUGEARU, COREGRAFUL

Izvoare și rădăcini

Cu peste trei decenii în urmă, obișnuiam să semnez cronică manifestărilor coregrafice, în săptămânalul *Rampa*. Expresia descătușată, modernă, a dansului, care mă atrăgea cu deosebire, era dominată, în acea perioadă, de creațiile extraordinare ale lui Trixy Checais. Paralel cu memorabilele lui recitaluri, Opera își respecta statutul baletului clasic, ceea ce nu înseamnă că nu se iveau în repertoriul ei și spectacole cu elemente de gândire coregrafică contemporană. Unele dintre acestea aparțineau Floriei Capsali.

Ei îi este închinată de către Ion Tugearu recenta manifestare coregrafică de la Opera Română, intitulată *Izvoare și rădăcini*. Odată cu gestul omagial demn de subliniat, amintirea Floriei Capsali se face simțită, nu rareori, în însăși textura reprezentației, în combinația de clasic și modern, în factura unor stilizări. De asemenea, Ion Tugearu se apropie de Floria Capsali și prin interesul profund față de creația compozitorilor români contemporani.

Totuși, cum e și firesc, tânărul dansator și coregraf a găsit resursele unui limbaj mult mai avansat, mai aproape de substanță, mai departe de decorativul rutinier. Recurgerea la o muzică de bună calitate se conjugă

OPERA ROMÂNĂ

PREMIERĂ

IZVOARE ȘI RĂDĂCINI
(DE LA LUME ADUNATE)

Spectacol de balet românesc închinat mamei **FLORIA CAPSALI**

Regia și coregrafia: **Ion Tugearu**
Muzică de mare: **Alexandru Tetrateo**

TREI PLUS TREI PLUS TREI
Muzică: **Anatol Vieru, Mihail Koldovan, Liviu Glodeanu**
Interpreți: **Mihail Tugearu, George Covalec, Gheorghe Anghelcu**

COASA ȘI YOARFECA
Căntec muzical din lucrul de **K. Stolze**
Interpreți: **Natasa Trăistaru, Virgil Palera**
Bucătăria: **Olga Tudorache și la Institutul de**

GURA LUMII (Șapte bătăi blestemate)
Muzică de **George Enescu, Theodor Rogalski, Paul Constantinescu**
Interpreți: **Elena Duclan, Natasa Trăistaru, George Bodanurelu, Lucia Ștefănescu, Stela Vlădică, Roxana Sirbu, Viorel Eme, Alice Găman, Carmen Langa, Anne Marie Stănculescu**

CĂCIULA
Muzică de **Gheorghe Zamfir**
Interpreți: **Adrian Clucerghiu, Mihail Ciortea, Mihail Tugearu, Florin Hălcăreanu, George Covalec, Virgil Palera, Cristian Crăciun**

RITMURI INTERIOARE
Căntec muzical din lucrul de **Mihail Jora, Anatol Vieru, George Grigore, Constantin Bobescu**
Ediții: **Mihaela Crăciunescu, Natasa Trăistaru, Lucia Ștefănescu, Ion Tugearu, Adrian Clucerghiu, George Bodanurelu, Mihail Tugearu, George Covalec, Gheorghe Anghelcu, Cristian Ciortea, Sorin David**
Asamblatul de balet

Măscă creată de: **Diana Mihăescu**
Programe muzicale: **Mihaela Telesnic** Regia de scenă: **Florina Gavrilăscu** Costumiștii: **Mărio de 1978: Petre Volcan** Dintr-un simț: **Rada Stan, Valentin Stelarescu** Dintr-un simț: **Ion Celac** Balet: **Fulvia Virgăliu**

STAGIUNEA 1978 - 1979

Izvoare și rădăcini, spectacol în regia și coregrafia lui Ion Tugearu, închinat mamei Floria Capsali, afiș din 1979, Opera Națională București

la Ion Tugearu cu o justă înțelegere a discursului precum și a detaliului (cuvénindu-se, poate, pe alocuri, operarea unor respectuoase și judicioase tăieturi, pentru evitarea lungimilor), ceea ce impune de la bun început o ținută artistică de necontestat.

Apelul la George Enescu, Mihail Jora, Theodor Rogalski, Paul Constantinescu, Anatol Vieru, Liviu Glodeanu, Mihai Moldovan, obligă la aflarea unor echivalențe plastice și dinamice, la o concepție îndrăzneță și primenitoare.

Momentul de vârf al spectacolului îl constituie, după părerea mea, *Gura lumii (Șapte babe blestemate)*, dovada cea mai elocventă a calităților sensibile și imaginative ale coregrafului. Înfruntarea dintre candoare și perversitate, dintre „bine” și „rău”, îmbracă ipostaze variate, de la joc la halucinație, de la șăgălnicie la coșmar, ipostaze animate mai ales de trăirea incandescentă a excepționalei interprete Natașa Trăistaru (la fel de strălucitoare și în *Coasa și foarfeca*). Mai puțin convingătoare mi s-a părut partitura „pozitivilor”, a perechii Elena Dacian-George Bodnarciuc, în care se reinstalează cu suveranitate vocabularul clasic, predominant convențional, în ciuda unei anumite inventivități gestice. N-aș vrea să se înțeleagă că primejdia convenționalismului pândește exclusiv baletul clasic. Canonizarea amenință, deopotrivă, baletul modern și, de altfel, orice tip de artă în care formalul nu mai ține de expresie, ci se suprapune peste țesutul viu cu forță sugrumătoare.

Un artist veritabil ca Ion Tugearu putea renunța fără pierdere la cele câteva momente (inclusiv mai ampla compoziție *Floarea soarelui*) în care convenționalismul își pune amprenta – mai ales pentru a nu acredita falsa idee (una din cele mai nocive și mai virulente prejudecăți) că suavitatea, seninătatea, lirismul se exprimă mai adecvat cu mijloacele clasice, pe când limbajul modern e mai în măsură să exprime macabru, maleficul, grotescul etc.

Mai trebuie semnalate ca reușite sintezele pe care coregraful le propune, nu atât ale pasului românesc, cât ale spiritului folclorului nostru, cu precădere în irezistibilă compoziție *Căciula* (pe tot atât de irezistibilul fundal sonor al lui Gheorghe Zamfir), în care virtuozitatea (demnă de aplaudat în tot spectacolul) e însăși imaginea apetitului vital și a robusteții zâmbitoare.

Dincolo, deci, de anumite hibridități sau ezitări care afectează parțial unitatea de concepție, oferta artistică a lui Ion Tugearu, susținută de o

admirabilă echipă de dansatori, reprezintă încă o deschidere spre mare, spre zona unei respirații nestânjenite de care mișcarea noastră coregrafică are atâta nevoie – efort în care tot mai mulți artiști își angajează talentul și responsabilitatea.

Nina Cassian (*România literară*, joi, 14 iunie 1979)

Izvoare și rădăcini

Un spectacol de balet, chiar atunci când se compune din mai multe piese scurte – afirmă Ion Tugearu prin cea mai recentă montare a sa – poate (și e bine) să încerce a fi un singur organism, complet și complex, cu o existență semnificativă. Inspirându-se din tezaurul de înțelepciune și haz al snoavelor și povestirilor populare românești, din comorile de fantezie ale basmelor și comorile de adevăruri pilduitoare ale legendelor ce ne oglindesc istoria, Ion Tugearu a realizat o unitate originală a creațiilor coregrafice cuprinse în program (șase la număr, dar – fiindcă ultima dintre ele este constituită cam din tot atâtea secvențe – conținând, în realitate, un număr dublu de „subiecte”).

Un spectacol de balet, chiar atunci când realizatorul lui este încă la început de carieră, susține, prin montarea în cauză, Ion Tugearu (apreciatul dansator, solist al primei scene coregrafice românești, a creat în ultima vreme câteva inspirate piese mici, prezentate unele pe scena Operei Române, altele în emisiuni de televiziune; el semnează însă acum cel dintâi program întreg) – poate, și e bine, să aspire la condiția de „spectacol de autor”. Autor al libretului, al regiei și coregrafiei, Ion Tugearu este și autor al coloanei sonore, el fiind acela care a selectat partiturile muzicale necesare construcției baletului. Desigur, și-au dat concursul aici Radu Stan, în calitate de consultant muzical și maestrul de sunet Alexandru Istrate; după cum, la reușita închegării scenice a discursului, au contribuit substanțial scenografa Hristofenia Cazacu și maestrul de lumini Ion Cotîrlă, cu recunoscutele lor calități de gust și imaginație, profesionalism și spirit creator.

Un spectacol de balet, chiar atunci când este lucrat cu cel mai prestigios ansamblu al țării și cel mai bogat în dansatori renumiți – demonstrează Ion Tugearu – poate, și e bine, să caute a alia prezența solistică a unora dintre artiștii care constituie astăzi faima trupei cu apariția mai consistentă sau

Adrian Gheorghiu, în *Căciula*, 1979, din spectacolul *Izvoare și rădăcini*, Opera Națională Română din București

chiar cu debutul acelor care o vor reprezenta mâine. Lucru posibil, firește, cu condiția ca autorul spectacolului să posede puterea de discernământ și „flerul” necesar depistării adevăratelor talente. Or, aceste valențe capitale (la fel de importantă este pentru un coregraf alegerea „materialului uman” pe care îl modelează, ca și pentru un sculptor alegerea blocului de marmură în care va ciopli viitoarea statuie), Ion Tugearu le-a confirmat exemplar prin lansarea pe scena Operei Române a unei balerine de mare viitor: Natașa Trăistaru. Tânăra artistă nu era necunoscută publicului până acum, însă a putut fi aplaudată doar în *Nocturnele* lui Miriam Răducanu sau Sergiu Anghel și în spectacolul de politempie structurală al lui Mihai Brediceanu, prezentat în primăvara lui 1978 la Festivalul de la Paris. Ion Tugearu îi oferă posibilitatea unei evoluții de anvergură și de substanță, cu o problematică foarte densă și foarte diversă totodată. Cu excepționala sa forță de expresie, generată, în egală măsură, de virtuțile plastice deosebite ale dansului și de intensitatea unei trăiri contaminante, Natașa Trăistaru însuflețește două personaje memorabile – unul comic (femeia îndărătnică din piesa *Coasa și foarfeca*), celălalt malefic („băboiul”, tartorul babelor clevetitoare din piesa *Gura lumii*). Relieful acesta particular al caracterelor,